

ÉRETTSÉGI VIZSGA • 2022. október 26.

BIOLÓGIA

**KÖZÉPSZINTŰ
ÍRÁSBELI VIZSGA**

a 2020-as Nat szerint tanulók számára

**JAVÍTÁSI-ÉRTÉKELÉSI
ÚTMUTATÓ**

OKTATÁSI HIVATAL

Útmutató a középszintű dolgozatok értékeléséhez

1. Kérjük, **piros tollal** javítson!
2. Pipálja ki a helyes válaszokat! Minden **pipa 1 pontot ér**. Fél pont nem adható. Amennyiben a kétpontos feladatot helyesen oldotta meg a vizsgázó, két pipát tegyen!
3. Ha egy feladatnak olyan helyes megoldása is van, mely a javítókulcsban nem szerepel, kérjük, hogy a javító fogadja el. Így járjon el a szinonim kifejezések esetében is (például *kloroplasztisz – zöld színtest*)!
4. A megoldókulcsban **ferde vonallal (/)** jeleztük az egymással egyenértékű helyes válaszokat.
5. Ha az a feladat, hogy a vizsgázó **egész mondatban fogalmazzon** – például az indoklásoknál, magyarázatoknál – csak nyelvileg helyes mondatok fogadhatók el. Kérjük, hogy a **helyesírási hibákért ne vonjon le pontot**, de az **értelemzavaró fogalmazást ne fogadja el!** Egymásnak ellentmondó válaszok nem fogadhatók el.
6. A feladat végén a szürke mezős táblázatban **összesítse a pontszámokat!**
7. A teljes feladatsor végén az összesítő táblázatba írja be az egyes feladatoknál elért pontszámokat, majd ezek összegeként az **összpontszámot!**

Eredményes munkát kívánunk!

I. Neves kutatók és eredményeik

15 pont

A feladat a követelményrendszer 1.1.2., 6.2.1., 4.8.4.2 és 4.8.4.13 pontjai alapján készült.

A kép forrása: https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Szent-Gy%C3%B6rgyi_Albert,_Nobel-d%C3%ADjas_%C3%A9s_Kossuth-d%C3%ADjas_orvos,_biok%C3%A9mikus._Fortepan_74535.jpg

Mindegyik helyes válasz 1 pont.

1. F
2. A
3. E
4. C
5. G
6. D
7. F
8. E
9. B
10. Mellékvese (Elfogadható a mellékvesekéreg és a mellékvesevelő is.)
11. Szimpatikus idegrendszer
12. Nő / tágul
13. tágulnak / vérrel telítődnek
14. szűkülnek / vérellátásuk csökken
15. A szervezet felkészítése a vészhelyzet elhárítására / küzdelem vagy menekülés.
A részletesebb válasz utalhat a vérellátás megváltozott eloszlásának funkciójára / az érzékszervek megváltozott működésének fontosságára is.

II. A Covid-19 fertőzés és az ölüsejtek

10 pont

A feladat a követelményrendszer 3.1.1., 2.1.5., 4.5.1, 4.8.5.1. pontjai alapján készült.

A szöveg forrása: <https://hirhugo.hu/2021/02/23/rendkivuli-megtalaltak-a-koronavirus-sulyos-lefolyasanak-egyik-okat/> nyomán

A kép forrása:

<https://pixabay.com/hu/illustrations/covid-19-v%C3%ADrus-koronav%C3%ADrus-j%C3%A9rv%C3%A9ny-4922384/>

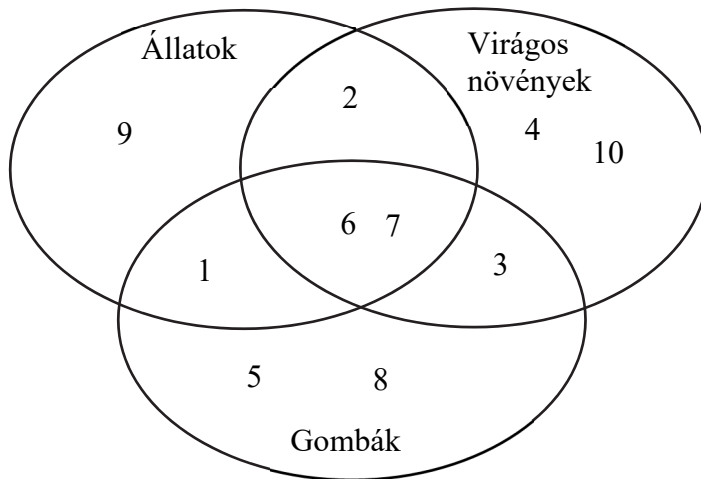
1. C	1 pont
2. fehérje	1 pont
A (természetes) ölüsejt sejthártyáján/membránján/felszínén – csak teljes megnevezés	1 pont
3. Az elpusztított fertőzött sejtből nem kerülhetnek ki a kórokozók, ezért csökken a vírusok terjedésének üteme. <i>Másként is megfogalmazható.</i>	1 pont
4. (Cseppfertőzéssel) új gazdaszervezetre kerülhetnek a vírusok. (Zárt gégefedő mellett) a kilégző izmok / hasizom összehúzódása miatt	1 pont
a tüdőben uralkodó nyomás a légnyomás fölé emelkedik,	1 pont
(majd a gégefedő hirtelen nyílik). <i>A válasz utaljon a kiáramlás fizikai (légnyomás) és anatómiai (légzőizmok) okára.</i>	
5. mesterséges /fajlagos /specifikus	1 pont
6. aktív immunizálás,	1 pont
7. passzív immunizálás	1 pont

III. Az élőlények három csoportjának összehasonlítása

10 pont

A feladat a követelményrendszer 3.3.1. pontja alapján készült.

Mindegyik jó helyre írt szám 1 pont.

IV. A prokarióta és az eukarióta sejt összehasonlítása

7 pont

A feladat a követelményrendszer 3.2.1-2. pontjai alapján készült.

Minden helyes válasz 1 pont.

1. B
2. A
3. C
4. A
5. B
6. B
7. D

V. A zefir boglárkalepke

10 pont

A feladat a követelményrendszer 2.3.4., 3.4.2., 5.2.1., 5.2.3. pontjai alapján készült.

A kép forrása:

https://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/0/0e/Balkan_Zephyr_Blue_%2835324586712%29.jpg

1. egy év/ 11-12 hónap	1 pont
2. hernyó / lárva	1 pont
3. a hernyó - csüdfű között: táplálkozási kapcsolat	1 pont
a hernyó és a hangyák között: szimbiózis /szimfilia	1 pont
4. C és D	1+1 = 2 pont
5. hidrolízis	1 pont
6. Az adott területen korábbi földtörténeti korokból fennmaradt állat- és növényfajok.	1 pont

7. A faj élőhelyének védelme. / Az egyedek begyűjtési tilalma. / A tápnövény védelme. / A szimbióta hangyafaj védelme.
Bármely két mód megnevezése. 1+1 = 2 pont

VI. Egy bőrszöveti sejt

10 pont

A feladat a követelményrendszer 1.1.2., 1.2., 3.4.2. pontjai alapján készült.
Az ábra forrása https://www.nkp.hu/tankonyv/biologia_11/lecke_01_005

1. Növények/harasztok/nyitvatermők/zárvatermők/hajtásos növények 1 pont
2. A: sejtmag 1 pont
B: sejtfal 1 pont
C: sejthártya / sejtmembrán 1 pont
D :sejtplazma / citoplazma 1 pont
3. riboszómák / mitokondriumok / sejtnedvvel telt üreg (vakuólum) / szintelen szintest (vagy más helyes válasz, a szintest önmagában nem helyes válasz) 1 pont
4. plazmolízis /ozmózis 1 pont
5. A 1 pont
6. víz, 1 pont
(A féligáteresztő hártya két oldalán a hártyán áthatolni nem képes anyag / a KCl) 1 pont
koncentrációkülönbsége.

VII. A gége

9 pont

A feladat a követelményrendszer 4.5.3., 4.8.4.2., 2.1.1. alapján készült.

A képek forrásai: <https://www.ttko.hu/kbf/kisalkalmazas.php?id=69&c=biol%C3%B3gia>

https://www.nkp.hu/tankonyv/biologia_11/lecke_01_004

https://www.nkp.hu/tankonyv/biologia_8/lecke_01_003

Ábra forrása: <https://www.webbeteg.hu/mediatar/ful-orr-gegeszet/74/gege>

1.	A	gégefedő	1 pont
2.	B	pajzsporc	1 pont
3.	C	légcső	1 pont
4.	D	pajzsmirigy	1 pont

5. kannaporc és pajzsporc 1 pont
6. tiroxin 1 pont
7. jód 1 pont
8. B 1 pont
9. B 1 pont

VIII. Vércsoportok

9 pont

A feladat a követelményrendszer 4.8.5.2., 6.2.1. pontjai alapján készült,

1. I^Ai, illetve Dd 1+1 = 2 pont
2. Nem, 1 pont
mert végszükségben az Rh⁺ ember kaphat Rh⁻, illetve Rh⁺ vért is. 1 pont
3. 25% vagy 1/4. 1 pont
Indoklás: 1 pont

	iD
I ^B D	I ^B D iD
iD	iD iD
I ^B d	I ^B d iD
iD	iD iD

Szöveges indoklás is elfogadható, a megfelelő alléljelölésekkel.

4. Az Rh⁻ anya immunrendszere ellenanyagokat termel az Rh⁺ magzat vérésejtjei ellen. 1 pont
Kialakulhat, amennyiben a 8. fiú is, 1 pont
és a harmadik gyermek is Rh⁻ pozitív. (És nem akadályozzák meg az immunválaszt.) 1 pont

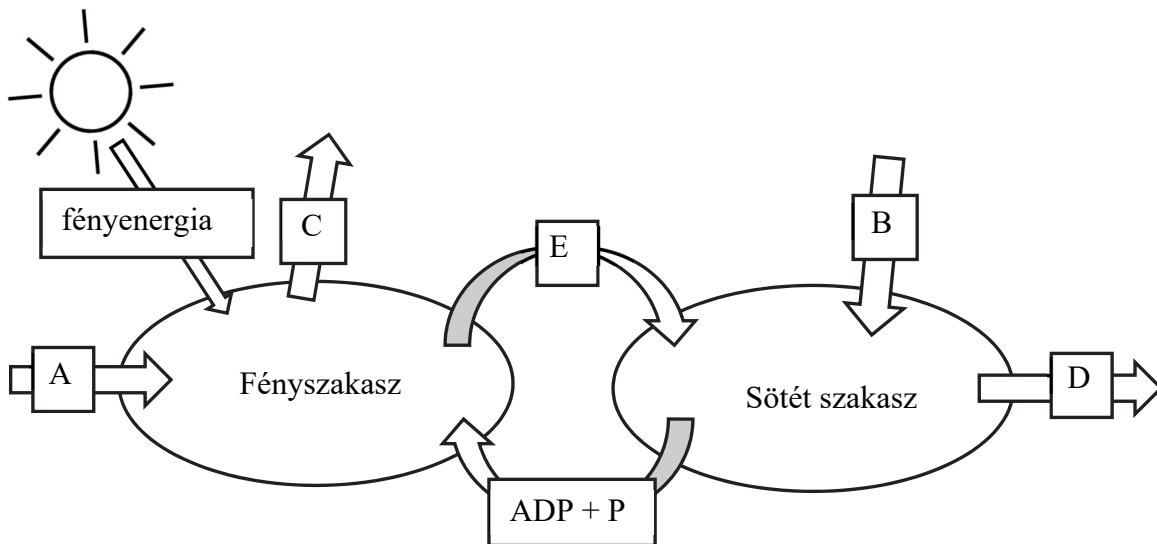
IX. Fotoszintézis

9 pont

A feladat a követelményrendszer 2.2.2. és 3.4.2 pontjai alapján készült.

Ábra: eredeti

1. Minden jó helyre írt információ 1-1 pont, összesen 5 pont

2. Szövet: táplálékkészítő/ asszimiláló alapszövet/ bórszöveti zárósejtek 1 pont
Sejtalkotó: zöld színtest 1 pont
3. Folyamat: biológiai oxidáció/ sejtlégzés 1 pont
A fotoszintézis szerepe: ennek során keletkeznek azok a szerves molekulák / szőlőcukor, 1 pont
amit a gyökér sejtjei oxidálhatnak.

X. Bükkösök

11 pont

A feladat a követelményrendszer 1.1.2., 5.1.2., 5.2.3. pontjai alapján készült.

A szöveg forrása: <https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/termeszetudomanyok/biologia/biologia-12-efolyam/a-hazai-tarsulasok/hazank-klimazonalis-erdotarsulasai>

Az ábra forrása: Führer E. et all (2010): Current status of European beech (*Fagus sylvatica* L.) genetic resources in Hungary. *Communicationes Instituti Forestalis Bohemicae* 25. pp. 152.

Fotó: eredeti

1. 600 – 1000 m közti értékek elfogadhatók	1 pont
2. alacsonyabb	1 pont
3. magasabb	1 pont
4. kevés	1 pont
5. fejletlen / fajszegény / hiányozhat	1 pont
6. gyertyános-tölgyes	1 pont
7. 17 és 20 °C között	1 pont
8. 380 és 490 mm között (+/- 10 mm)	1 pont
9. Szombathely	1 pont
A két hiányzó érték beírása:	2 pont

nyári közép-hőmérséklet [°C]	21,6	20,2	19,6
vegetációs időszak csapadék-összege [mm]	334	389	387